

Σχεδιάζοντας
zero waste φεστιβάλ
και άλλες μαζικές
εκδηλώσεις

Τα πρώτα βήματα

HEINRICH BÖLL STIFTUNG

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ελλάδα

Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ - Γραφείο Θεσσαλονίκης

Οδός Αριστοτέλους 3, 54624 Θεσσαλονίκη

T +30 2310 282829, E info@gr.boell.org, W <https://gr.boell.org/el>

Συγγραφή: Βικτώρια Δάτση, Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος

Υπεύθυνος έργου: Μιχάλης Γουδής, Διευθυντής, Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ - Γραφείο Θεσσαλονίκης

Συντονισμός έκδοσης: Αγάπη Ευαγγελία Τσαμπάζη, Υπεύθυνη προγραμμάτων, Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ - Γραφείο Θεσσαλονίκης

Διαμόρφωση κειμένου: Βασίλης Πάγκαλος, Υπεύθυνος επικοινωνίας, Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ - Γραφείο Θεσσαλονίκης

Επιμέλεια κειμένου: Λευτέρης Καραμήτρου

Σχεδιασμός / Γραφική προσαρμογή: Κατερίνα Τριανταφυλλοπούλου

Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2024

ISBN: 978-618-5580-69-8

Το παρόν έργο διατίθεται με την άδεια CC BY-NC-SA 4.0 (Creative Commons Αναφορά Δημιουργού – Μη εμπορική χρήση – Παρόμοια Διανομή 4.0 Διεθνές)

Οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκδοση είναι των συγγραφέων και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη τις θέσεις του εκδότη.

Διατίθεται ηλεκτρονικά στο <https://gr.boell.org/el>

Παραγγελίες στο info@gr.boell.org

1. Εισαγωγή	7
2. Zero waste	9
2.1 Η φιλοσοφία του zero waste	10
2.2 Η κρίση του πλαστικού.....	14
2.3 Zero waste και μεγάλες διοργανώσεις.....	16
3. Επικοινωνιακός σχεδιασμός	19
4. Διαχείριση απορριμμάτων	23
4.1 Σημεία συλλογής απορριμμάτων.....	24
4.2 Διαχωρισμός ανακυκλώσιμων και μη ανακυκλώσιμων υλικών	25
4.3 Συνεργασία με τοπικές αρχές και εταιρείες ανακύκλωσης	27
4.4 Μείωση αποβλήτων φαγητού	28
5. Κομβικά σημεία παρέμβασης	29
6. Συνεργάτες-προμηθευτές	33
6.1 Πιστοποιήσεις	34
6.2 Σημάνσεις.....	36
6.3 Συνεργασίες σε τοπικό επίπεδο.....	40
7. Εκπαίδευση και ενημέρωση	41
7.1 Σεμινάρια και εργαστήρια	42
7.2 Σήμανση και πληροφοριακό υλικό.....	43
8. Προκλήσεις μιας zero waste διοργάνωσης	45
8.1 Αρχικό κόστος επένδυσης	46
8.2 Προβλήματα συντονισμού και υλοποίησης.....	46
8.3 Ευαισθητοποίηση και συμμετοχή κοινού	47

9. Η οικονομική διάσταση του zero waste	49
9.1 Οικονομικά οφέλη μιας zero waste προσέγγισης	50
9.2 Πίνακες	54
10. Ανασκόπηση διοργάνωσης	59
10.1 Ανατροφοδότηση και αξιολόγηση.....	60
10.2 Ανάλυση και αναφορά αποβλήτων	62
10.3 Σχέδιο δράσης για επόμενες διοργανώσεις	63
11. Παραδείγματα zero waste διοργανώσεων	65
11.1 Εξωτερικό	66
11.2 Ελλάδα	69
12. Case study: Thessaloniki Street Food Festival	71
12.1 Διακοσμητικά πάνελ από ανακυκλωμένο πλαστικό	73
12.2 Μια κατασκευή για τη συλλογή πλαστικών ποτηριών	75
12.3 Ερωτηματολόγιο και αποτελέσματα	76
Πηγές	82
Πηγές για τα σύμβολα των συσκευασιών	85
Θέλουμε τη γνώμη σας!	86

1.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σ' έναν κόσμο υπερκατανάλωσης και αλόγιστης απόρριψης πλαστικών, τα φεστιβάλ, οι μεγάλες συναυλίες και άλλες παρόμοιες διοργανώσεις αποτελούν μια χαρακτηριστική μικρογραφία του ευρύτερου προβλήματος. Καθώς συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό ανθρώπων σε περιορισμένο χώρο και χρόνο, παράγουν τεράστιες ποσότητες απορριμμάτων – τα περισσότερα από τα οποία είναι πλαστικά μίας χρήσης, όπως ποτήρια, μπουκάλια, μαχαιροπίρουνα, πιάτα, συσκευασίες. Μπορούν άραγε όλα αυτά να μειωθούν, να επαναχρησιμοποιηθούν ή να ανακυκλωθούν; Ποιος είναι ο πλέον κατάλληλος τρόπος διαχείρισής τους; Ποια μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σ' αυτή την κατεύθυνση μηδενικών αποβλήτων (zero waste); Και σε ποιους άλλους τομείς πέραν των απορριμμάτων μπορούν να υπάρξουν αντίστοιχες δράσεις;

Η έκδοση αυτή έχει δημιουργηθεί με σκοπό να ανοίξει τη συζήτηση για τις zero waste διοργανώσεις στην Ελλάδα, καθώς από τη χώρα μας απουσιάζουν παντελώς τόσο η εμπειρία όσο και το νομοθετικό πλαίσιο. Αυτές οι πρώτες βασικές κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να λειτουργήσουν ως μια εισαγωγή στο θέμα, ως πηγή προβληματισμού και έμπνευσης, αλλά και ως βάση για τον σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου οδηγού ο οποίος θα παρέχει σε οργανισμούς, φορείς και άτομα τα εργαλεία που θα προσδώσουν στις εκδηλώσεις τους έναν πιο βιώσιμο χαρακτήρα, αποδεικνύοντας ότι η ψυχαγωγία μπορεί να συνδυαστεί με την προστασία του πλανήτη.

2.

**ZERO
WASTE**

2.1

Η φιλοσοφία του zero waste

Η έννοια του zero waste (μηδενικά απόβλητα) έχει αναδειχθεί ως μία από τις πιο αποτελεσματικές προσεγγίσεις για τη μείωση των απορριμμάτων και τη βιώσιμη διαχείριση πόρων.

Το zero waste είναι μια προσέγγιση διαχείρισης απορριμμάτων που στοχεύει στη μείωση της παραγωγής και την αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και κομποστοποίησης υλικών και αγαθών. Πιο συγκεκριμένα, βασίζεται στη φιλοσοφία παραγωγής μηδενικών αποβλήτων, με σκοπό να μειωθεί αισθητά το ποσοστό απορριμμάτων που καταλήγει στις χωματερές. Η προσέγγιση αυτή προωθείται και χρησιμοποιείται ευρέως σε πολλές χώρες για τη δημιουργία ενός κυκλικού συστήματος παραγωγής και κατανάλωσης.

Οι βασικές αρχές του zero waste είναι:

- Η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, μέσω της αποφυγής των προϊόντων μίας χρήσης και της επιλογής προϊόντων μακροχρόνιας χρήσης.
- Η προώθηση της επαναχρησιμοποίησης προϊόντων και υλικών, με σκοπό την επέκταση της διάρκειας ζωής τους και τη μείωση της ανάγκης για νέους πόρους.
- Η κομποστοποίηση οργανικών αποβλήτων, με σκοπό την επιστροφή των πόρων στο περιβάλλον.
- Ο αειφόρος σχεδιασμός, ώστε να δημιουργηθούν προϊόντα με μεγάλη διάρκεια ζωής και δυνατότητα ανακύκλωσης στο τέλος της ζωής τους, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα.

ZERO WASTE

Οι παραπάνω αρχές έχουν κωδικοποιηθεί επιτυχημένα και προβάλλονται συχνά σε διαφημίσεις, προωθήσεις και οικολογικά μηνύματα:

- **Refuse:**
Άρνηση χρήσης προϊόντων που δεν είναι αναγκαία ή φιλικά προς το περιβάλλον.
- **Reduce:**
Μείωση της κατανάλωσης πόρων.
- **Reuse:**
Επαναχρησιμοποίηση αντικειμένων αντί για αγορά νέων.
- **Recycle:**
Ανακύκλωση υλικών που δεν μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν.
- **Rot:**
Κομποστοποίηση οργανικών αποβλήτων.

Η μετάβαση στο μοντέλο του zero waste απαιτεί χρόνο, εκπαίδευση και προσαρμογή, αλλά τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη του είναι σημαντικά για τη βιωσιμότητα του πλανήτη. Παρά τα οφέλη, ωστόσο, η εφαρμογή του σε μεγάλη κλίμακα μπορεί να είναι δύσκολη, καθώς δεν είναι μόνο τοπική υπόθεση, αλλά μια παγκόσμια πρόκληση που απαιτεί συνεργασία σε οικονομικό, τεχνολογικό και πολιτικό επίπεδο μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών. Συγκεκριμένα, οι ανεπτυγμένες χώρες, που διαθέτουν τεχνογνωσία, υποδομές και οικονομικούς πόρους, συχνά εξάγουν τα απόβλητά τους σε φτωχότερες χώρες, οι οποίες παρόλο που εξαρτώνται από τη βιομηχανία ανακύκλωσης αντιμετωπίζουν ελλείψεις σε κατάλληλες δομές διαχείρισης απορριμμάτων και έτσι επιβαρύνονται περιβαλλοντικά. Χρειάζεται, λοιπόν, να δημιουργηθούν παγκόσμιες πολιτικές και ρυθμίσεις που να στηρίζουν μια κυκλική οικονομία.

2.2

Η κρίση του πλαστικού

Η αδυναμία διαχείρισης των πλαστικών απορριμμάτων, που παράγονται πλέον σε τεράστιες ποσότητες, έχει ονομαστεί κρίση του πλαστικού και έχει λάβει παγκόσμιες διαστάσεις, επηρεάζοντας αρνητικά τόσο το περιβάλλον όσο και την ανθρώπινη υγεία. Τα πλαστικά, κυρίως λόγω της ανθεκτικότητας και του χαμηλού κόστους τους, έχουν διαδοθεί παντού στην καθημερινή μας ζωή. Ωστόσο, ακριβώς αυτή η ανθεκτικότητα τα καθιστά δύσκολα διασπώμενα, με αποτέλεσμα τεράστιες ποσότητες να καταλήγουν ως απορρίμματα σε φυσικά οικοσυστήματα, όπως οι ωκεανοί και τα δάση, όπου μπορεί να παραμείνουν για εκατοντάδες χρόνια. Η αποσύνθεσή τους σε μικροσκοπικά σωματίδια, γνωστά ως μικροπλαστικά, επιδεινώνει την κατάσταση, καθώς αυτά διεισδύουν σε τροφικές αλυσίδες και τελικά καταναλώνονται από τον άνθρωπο, αυξάνοντας τους κινδύνους για την υγεία του.

Για παράδειγμα, οι ωκεανοί είναι από τους πιο μολυσμένους χώρους, ενώ εκτιμήσεις δείχνουν ότι μέχρι το 2050, αν συνεχιστεί ο σημερινός ρυθμός ρύπανσης, τα πλαστικά μπορεί να είναι περισσότερα από τα ψάρια σε βάρος. Ένα επίσης ανησυχητικό φαινόμενο είναι η μόλυνση του εδάφους, καθώς τα πλαστικά υπολείμματα και τα μικροπλαστικά καταλήγουν στη γεωργία μέσω λυμάτων και απορριμμάτων.¹ Μελέτες έχουν δείξει ότι τα μικροπλαστικά του εδάφους μειώνουν τη γονιμότητά του, ρυπαίνουν τα υπόγεια ύδατα, επηρεάζουν την πανίδα και τελικά απορροφώνται από τις καλλιέργειες, καταλήγοντας στις τροφές που καταναλώνουμε και εγκυμονώντας κινδύνους για τον

---

1. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX-%3A32023R2055>)

ανθρώπινο οργανισμό, όπως διαταραχές στο ενδοκρινικό σύστημα και καρκινογενέσεις.²

(Περισσότερα στοιχεία για τα πλαστικά μπορεί να βρει κανείς στην εύχρηστη και τεκμηριωμένη έκδοση του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ «Ο Άτλας του πλαστικού. Στοιχεία και δεδομένα για τον κόσμο των συνθετικών πολυμερών».)³

---

2. <https://blog.farmacon.gr>

3. <https://gr.boell.org/el/2021/03/30/o-atlas-toy-plastikoy>

2.3

Zero waste και μεγάλες διοργανώσεις

Στις εκδηλώσεις μεγάλης κλίμακας οι επισκέπτες τις περισσότερες φορές καταναλώνουν ποτά και φαγητό σε συσκευασίες που καταλήγουν στα σκουπίδια, καθώς δεν γνωρίζουν εάν είναι από υλικό ανακυκλώσιμο, κομποστοποιήσιμο ή βιοδιασπώμενο. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια αυτών των εκδηλώσεων χρησιμοποιούνται μεγάλες ποσότητες από πλαστικά μίας χρήσης, όπως ποτήρια, μπουκάλια, μαχαιροπίρουνα και πιάτα, τα οποία παραμένουν συχνά στους ίδιους τους χώρους όπου πραγματοποιούνται τα φεστιβάλ. Πέραν της οπτικής ρύπανσης που προκαλούν, τα πλαστικά αυτά, λόγω της ανθεκτικότητάς τους, αποσυντίθενται αργά και μετατρέπονται σε μικροπλαστικά, τα οποία εισέρχονται σε οικοσυστήματα, απειλώντας την τοπική χλωρίδα και πανίδα και επηρεάζοντας την τροφική αλυσίδα. Τέλος, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους αυξάνονται, αν συνυπολογίσουμε τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από την παραγωγή και διάθεσή τους, επιδεινώνοντας συνολικά την κλιματική κρίση.

Ένας άλλος παράγοντας περιβαλλοντικής ρύπανσης που συναντάται συχνά σε μαζικές διοργανώσεις είναι τα αποτίγματα, ένα υλικό μη βιοδιασπώμενο. Τα αποτίγματα χρειάζονται έως και 15 χρόνια για να διαλυθούν και η απόρριψή τους σε χώρους υγειονομικής ταφής δεν λύνει επαρκώς το πρόβλημα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει οδηγία (2019/904), η οποία περιλαμβάνεται και στην εθνική νομοθεσία, για την αναγνώριση των αποτιγμάτων ως πλαστικών μίας χρήσης και την προώθηση μέτρων για την ενημέρωση, τη συλλογή και την ανακύκλωσή τους,

με στόχο τη μείωση της επίδρασής τους στο περιβάλλον.⁴

Πρακτικά, μια δράση zero waste στοχεύει στην ανατροπή αυτής της κατάστασης μέσω της εκπαίδευσης, της ευαισθητοποίησης και της εφαρμογής πρακτικών που μειώνουν αυτή τη μεγάλη παραγωγή απορριμμάτων (University of Leeds, 2021). Μια zero waste διοργάνωση δεν σημαίνει εξάλειψη όλων των αποβλήτων. Ο στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα σύστημα που να μειώνει τα παραγόμενα απόβλητα, να δίνει προτεραιότητα στην επαναχρησιμοποίηση και να διασφαλίζει ότι τα εναπομείναντα απόβλητα ανακυκλώνονται, κομποστοποιούνται, δωρίζονται ή εκτρέπονται από τους χώρους υγειονομικής ταφής με κάθε δυνατό τρόπο.

Η μετάβαση ενός φεστιβάλ ή άλλης εκδήλωσης σε zero waste διοργάνωση δεν είναι απλώς μια περιβαλλοντική πρωτοβουλία, αλλά και μια πολιτιστική μεταβολή. Απαιτεί αλλαγή νοοτροπίας τόσο από τους διοργανωτές όσο και από τους συμμετέχοντες. Αν οι επισκέπτες μπορούσαν να ενημερώνονται για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των απορριμμάτων και για τους τρόπους με τους οποίους μπορούν οι ίδιοι να συμβάλουν στη μείωσή τους, όχι μόνο θα μειωνόταν ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος των εκδηλώσεων, αλλά θα διαμορφωνόταν και μια νέα γενιά καταναλωτών, πιο συνειδητοποιημένων και ευαίσθητων απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα (GSTC, 2023).

---

4. <https://cigaretcycle.org/#>

Επιπλέον, η εφαρμογή των αρχών του zero waste μπορεί να ενισχύσει τα οικονομικά αποτελέσματα των ίδιων των εκδηλώσεων, αλλά και των περιοχών όπου πραγματοποιούνται.

Συνολικά, η εφαρμογή της φιλοσοφίας του zero waste σε μεγάλες διοργανώσεις αποτελεί μια σημαντική κίνηση προς την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας. Η αντιμετώπιση της πρόκλησης των αποβλήτων απαιτεί συνεργασία και ενεργοποίηση όλων των εμπλεκόμενων μερών, από τους διοργανωτές και τους προμηθευτές μέχρι τους επισκέπτες, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν ενεργά στους περιβαλλοντικούς στόχους της διοργάνωσης.

3.

**ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

Η προώθηση ενός φεστιβάλ με προφίλ zero waste απαιτεί μια στοχευμένη και συνεπή στρατηγική επικοινωνίας που να αναδεικνύει τις αξίες της βιωσιμότητας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τα εξής:

- **Ανάπτυξη ταυτότητας εκδήλωσης**

Δημιουργία μιας ξεκάθαρης ταυτότητας της διοργάνωσης που θα εστιάζει και στη βιωσιμότητα. Το μήνυμα πρέπει να είναι απλό, συνεπές και να επικοινωνεί τα οφέλη μιας zero waste εκδήλωσης, όπως είναι η προστασία του περιβάλλοντος και η μείωση των αποβλήτων. Αυτό θα μπορούσε να ενσωματωθεί ακόμη και στον τίτλο της διοργάνωσης – ενδεικτικά ένα φεστιβάλ διεθνούς γαστρονομίας θα μπορούσε να ονομαστεί όχι απλώς «Γεύσεις του κόσμου», αλλά «Γεύσεις του κόσμου με μηδενικά απόβλητα».

- **Επικοινωνία με ΜΜΕ**

Σε όλη την επικοινωνία και συνεργασία με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, πέραν της ιδιαίτερης θεματικής της διοργάνωσης θα πρέπει να γνωστοποιείται, να υπογραμμίζεται και να αναδεικνύεται η zero waste προσέγγισή της, όπως ενδεικτικά η χρήση βιώσιμων συσκευασιών, η δημιουργία σημείων συγκέντρωσης και συλλογής ανακυκλώσιμων απορριμμάτων, οι δυνατότητες φιλικής προς το περιβάλλον μετακίνησης προς τον χώρο της εκδήλωσης, η προώθηση παράλληλων δραστηριοτήτων στον χώρο όπως σταθμοί συγκέντρωσης και διάθεσης μεταχειρισμένων αντικειμένων κλπ. Για την επικοινωνία αυτής της προσέγγισης θα πρέπει να παραχθεί σχετικό υλικό (βίντεο, άρθρα, infographics κλπ.), το οποίο θα διατεθεί στα ΜΜΕ και θα παρουσιαστεί επιπλέον στην ιστοσελίδα της εκδήλωσης ή του οργανισμού, στα μέσα κοινωνικής

δικτύωσης, αλλά και μέσω διαφήμισης (καταχωρίσεις ή influencers).⁵

- **Διαδραστική ευαισθητοποίηση**

Η ανάδειξη της zero waste προσέγγισης μιας πολυπληθούς διοργάνωσης μπορεί να γίνει όχι μόνο πριν αλλά και κατά τη διάρκειά της, με την ενσωμάτωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, workshops, παιχνιδιών, ερωτηματολογίων κλπ. με σχετικά θέματα και με σκοπό την ευαισθητοποίηση. Ανάλογο ρόλο μπορούν να έχουν μικρές πράξεις επιβράβευσης – παραδείγματος χάριν, στην περίπτωση διοργανώσεων με επιμέρους περίπτερα-πωλητές, η δημιουργία μιας ειδικής πιστοποίησης όπως «Πωλητής με μηδενικά απόβλητα», η οποία μπορεί να προβάλλεται εμφανώς προκειμένου να προσελκύσει πελάτες με οικολογική συνείδηση.

- **Κοινή πλεύση με προμηθευτές και συνεργάτες**

Οι προμηθευτές και άλλοι συνεργάτες μιας διοργάνωσης θα πρέπει να είναι εκ των προτέρων ενήμεροι για τις πρακτικές και τους στόχους zero waste που έχουν τεθεί, ώστε να διαμορφωθεί μια κοινή στρατηγική. Είναι σημαντικό να ενθαρρυνθούν στην υιοθέτηση λύσεων όπως η παράδοση προϊόντων σε επιστρεφόμενες ή επαναχρησιμοποιούμενες και ανακυκλώσιμες συσκευασίες.

---

5. Boom Festival <https://www.boomfestival.org/>

4.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Η διαχείριση απορριμμάτων σε μια μεγάλη διοργάνωση είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και στην προώθηση της βιωσιμότητας. Ο ορισμός ενός Πλάνου Διαχείρισης Απορριμμάτων είναι απαραίτητος ήδη από τον σχεδιασμό της εκδήλωσης, καθώς θα επιτρέψει στους διοργανωτές να εκτιμήσουν τους τύπους αλλά και την ποσότητα απορριμμάτων που θα παραχθούν και να εφαρμόσουν στρατηγικές για την ελαχιστοποίησή τους. Σε κάθε περίπτωση, σκοπός δεν είναι μόνο η προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τη σημασία της ορθής διαχείρισης αποβλήτων και της ανακύκλωσης.

4.1 Σημεία συλλογής απορριμμάτων

Η τοποθέτηση κάδων απορριμμάτων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή διαχείριση σκουπιδιών κατά τη διάρκεια μιας εκδήλωσης. Οι κάδοι θα πρέπει να τοποθετούνται σε στρατηγικά σημεία σε όλο τον χώρο της διοργάνωσης, ώστε να είναι εύκολα προσβάσιμοι και ορατοί από τους επισκέπτες.

Τα σημεία συλλογής μπορεί να είναι:

- **Κεντρικά σημεία συλλογής**, όπου τοποθετούνται μεγάλοι κάδοι απορριμμάτων σε στρατηγικές τοποθεσίες εντός των εκδηλώσεων. Τα σημεία αυτά μπορεί να βρίσκονται στις εισόδους, στα σημεία πώλησης τροφίμων και ποτών κ.α. και να αδειάζουν συχνά από τον φορέα διαχείρισης απορριμμάτων ή τον ίδιο τον δήμο.

- **Κάδοι για ανακυκλώσιμα υλικά**, τοποθετημένοι δίπλα στους κάδους γενικών απορριμμάτων. Αυτοί οι κάδοι πρέπει να έχουν σαφή σήμανση, ώστε να είναι εύκολα αναγνωρίσιμοι από το κοινό.
- **Προσωρινά σημεία συλλογής**, που θα αφαιρούνται και θα αντικαθίστανται καθημερινά ή και ακόμα πιο συχνά, ανάλογα με τις ανάγκες. Από την άλλη πλευρά, διάσπαρτοι μικρότεροι κάδοι σ' όλο τον χώρο, όπως κοντά στα σημεία ξεκούρασης ή στους διαδρόμους, αποτρέπουν τη ρίψη απορριμμάτων στο έδαφος.

4.2

Διαχωρισμός ανακυκλώσιμων και μη ανακυκλώσιμων υλικών

Ο διαχωρισμός των απορριμμάτων σε ανακυκλώσιμα και μη ανακυκλώσιμα υλικά είναι ουσιαστικός για την επιτυχία της διαχείρισης απορριμμάτων σε ένα φεστιβάλ. Για να λειτουργήσει σωστά αυτή η διαδικασία, απαιτείται ο κατάλληλος εξοπλισμός και η ενημέρωση του κοινού:

- **Διαχωρισμός στην πηγή**
Τοποθέτηση ξεχωριστών κάδων για κάθε διαφορετικό είδος ανακυκλώσιμων απορριμμάτων, καθώς και για τα μη ανακυκλώσιμα υλικά. Η διαδικασία αυτή πρέπει να συνοδεύεται από σαφείς και κατανοητές οδηγίες προς τους επισκέπτες, ώστε να διευκολύνεται η σωστή χρήση των κάδων. Ανακυκλώσιμα υλικά είναι το χαρτί και το χαρτόνι, το γυαλί, ορισμένοι τύποι πλαστικού, μέταλλα όπως αλουμίνιο και χάλυβας, οργανικά απορρίμματα (π.χ. υπολείμματα τροφίμων).

Μη ανακυκλώσιμα είναι τα μολυσμένα ή επικίνδυνα υλικά, ορισμένα είδη πλαστικών και υφασμάτων, υλικά που έχουν υποστεί βλάβη ή έχουν συνδυαστεί με άλλες ουσίες (π.χ. τρόφιμα με πλαστική συσκευασία), λίπη και έλαια από καύση.

- **Χρωματική κωδικοποίηση**

Χρήση διαφορετικών χρωμάτων στους κάδους για την αναγνώριση των τύπων των αποβλήτων, σύμφωνα με την ελληνική ή την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Για παράδειγμα, μπλε κάδοι για χαρτί, πράσινοι για γυαλί, κίτρινοι για πλαστικό κλπ. Αυτό βοηθάει στο να γίνεται ο διαχωρισμός των απορριμμάτων πιο εύκολα και αποδοτικά από το ίδιο το κοινό.

- **Κινητά συνεργεία διαχωρισμού**

Σε μεγάλες διοργανώσεις, μπορεί να υπάρξει ομάδα υπαλλήλων ή εθελοντών που θα επανελέγχει και θα διαχωρίζει τα απορρίμματα που συγκεντρώνονται, διασφαλίζοντας έτσι ότι τα ανακυκλώσιμα υλικά δεν θα αναμειχθούν με τα μη ανακυκλώσιμα.

- **Εκπαίδευση και ενημέρωση**

Πρώθηση της ενημέρωσης για τη σημασία της ανακύκλωσης μέσω πινακίδων, φυλλαδίων, ακόμα και ηλεκτρονικών μέσων. Η εκπαίδευση του κοινού σχετικά με το πώς να διαχωρίζει τα απορρίμματα είναι κρίσιμη για την επιτυχία του συστήματος.

4.3

Συνεργασία με τοπικές αρχές και εταιρείες ανακύκλωσης

Η συνεργασία με τις τοπικές αρχές και τις εταιρείες ανακύκλωσης αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την επιτυχή δημιουργία μιας δομής που εξασφαλίζει την ορθή συλλογή, διαχείριση και διάθεση των αποβλήτων.

- **Δημοτικές αρχές**

Οι δημοτικές αρχές είναι αυτές που συνήθως διαθέτουν την υποδομή και τους πόρους για τη διαχείριση μεγάλων ποσοτήτων απορριμμάτων. Η συνεργασία μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή κάδων, την αποκομιδή των απορριμμάτων και την πρόσβαση σε εγκαταστάσεις ανακύκλωσης και επεξεργασίας αποβλήτων. Αν ο δήμος δεν πραγματοποιεί χωριστή συλλογή κάποιων υλικών, τότε αυτά μπορούν να παραδοθούν σε κατάλληλους χώρους ή μονάδες διαχείρισης αποβλήτων.

- **Εταιρείες ανακύκλωσης**

Οι εταιρείες ανακύκλωσης μπορούν να συμβάλουν στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του πλάνου διαχείρισης απορριμμάτων. Συχνά διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και εξοπλισμό για τη διαχείριση συγκεκριμένων ειδών αποβλήτων, όπως τα ηλεκτρονικά απόβλητα, το γυαλί ή τα πλαστικά (ΕΟΑΝ – Ιστοσελίδα Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης).

- **Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί**

Οι οργανισμοί που ασχολούνται με την περιβαλλοντική προστασία και την ανακύκλωση μπορούν να προσφέρουν εκπαίδευση, υλικά ενημέρωσης ή ακόμη και εθελοντές που

μπορούν να βοηθήσουν στην ευαισθητοποίηση του κοινού και στη συλλογή των απορριμμάτων.

- **Δημιουργία κέντρων ανακύκλωσης εντός του χώρου της εκδήλωσης**

Με τη βοήθεια των τοπικών αρχών ή εξειδικευμένων εταιρειών, μπορούν να στηθούν προσωρινά κέντρα ανακύκλωσης μέσα στον χώρο της διοργάνωσης, όπου οι επισκέπτες θα μπορούν να φέρνουν απορρίμματα που πιθανόν δεν είναι εύκολο να ανακυκλώσουν αλλού.

- **Χρηματοδοτικά προγράμματα**

Σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές και τις εταιρείες ανακύκλωσης, μπορούν να διερευνηθούν προγράμματα επιδότησης ή χρηματοδότησης που θα υποστηρίξουν τη διαχείριση απορριμμάτων, όπως η εγκατάσταση συστημάτων ανακύκλωσης ή η ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών διαχείρισης αποβλήτων.

4.4

Μείωση αποβλήτων φαγητού

Η μείωση αποβλήτων τροφίμων είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί σε κάθε στάδιο της παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων στους χώρους της διοργάνωσης. Στο στάδιο του σχεδιασμού απαιτείται η προσαρμογή του μενού ανάλογα με το μέγεθος του κοινού και τις διατροφικές του συνήθειες. Στο στάδιο της προετοιμασίας χρειάζεται σωστή διαχείριση, αποθήκευση και συντήρηση των πρώτων υλών, ενώ αμέσως μετά την ολοκλήρωση της διοργάνωσης μπορεί να γίνει δωρεά περισσευούμενων μερίδων φαγητού ή/και άλλων προϊόντων διατροφής στο προσωπικό ή/και σε φορείς που δραστηριοποιούνται στην ανάκτηση τροφίμων.

5.

**ΚΟΜΒΙΚΑ
ΣΗΜΕΙΑ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ**

Πέραν της διαχείρισης των απορριμμάτων και της ανακύκλωσης, τα υπόλοιπα σημεία παρέμβασης για την επίτευξη ενός zero waste στόχου επικεντρώνονται κυρίως στη μείωση και την επαναχρησιμοποίηση υλικών, με στόχο την ελαχιστοποίηση των απορριμμάτων και κυρίως των πλαστικών.

- **Βιοδιασπώμενα και κομποστοποιήσιμα υλικά** (ποτήρια, πιάτα, μαχαιροπίρουνα από φυτικά υλικά, όπως καλαμπόκι, ζαχαροκάλαμο ή φύλλα φοίνικα, καλαμάκια από χαρτί ή μπαμπού).
Εδώ μπορούν να ενταχθούν και οι πιο καινοτόμες λύσεις, όπως τα αντικείμενα από αλγινικά πλαστικά, κατασκευασμένα δηλαδή από άλγη, τα οποία είναι βιοδιασπώμενα και μη τοξικά, ή οι συσκευασίες και τα πιάτα από βρώσιμα υλικά (φύλλα, ρύζι ή αλεύρι), που μπορούν να καταναλωθούν ή να διασπαστούν φυσικά.
- **Επαναχρησιμοποιήσιμα είδη** (ποτήρια και μπουκάλια από γυαλί, μαχαιροπίρουνα από μέταλλο ή ξύλο, καλαμάκια από ανοξείδωτο χάλυβα).
Οι επισκέπτες μπορούν να τα αγοράσουν ή να τα νοικιάσουν με μια μικρή προκαταβολή, την οποία θα λάβουν πίσω όταν τα επιστρέψουν. Οι διοργανωτές, επίσης, μπορούν να προσφέρουν εκπτώσεις ή άλλα κίνητρα σε όσους τα χρησιμοποιούν. Επίσης, θα μπορούσαν να πωλούν επαναχρησιμοποιούμενα αντικείμενα με την επωνυμία τους ως αναμνηστικά.
- **Σταθμοί αναπλήρωσης νερού**
Μπορούν να τοποθετηθούν σε διάφορα σημεία της εκδήλωσης και να ενθαρρυνθούν οι επισκέπτες να φέρουν το δικό τους μπουκάλι. Εναλλακτικά, μπορεί να υπάρχει προσφορά ποτηριών ή μπουκαλιών από τη διοργάνωση.

- Προγράμματα επιστροφής και ανακύκλωσης**
 Για την επιστροφή των αντικειμένων μίας χρήσης μπορεί να προσφέρονται ανταμοιβές (π.χ. ένα δωρεάν ποτό για συγκεκριμένο αριθμό ποτηριών). Για τη χρήση επαναχρησιμοποιούμενων αντικειμένων που φέρνουν μαζί τους οι επισκέπτες μπορεί να παρέχονται εκπτώσεις ή προνόμια.
- Διαχείριση αποτίγερων**
 Προτείνεται να υπάρχουν εύκολα προσβάσιμα σημεία συλλογής αποτίγερων και σε αριθμό ανάλογο με την έκταση του χώρου της διοργάνωσης. Μετά τη συλλογή τους, σε συνεργασία με εξειδικευμένους φορείς διαχείρισης, μπορούν να προωθούνται για ειδική επεξεργασία, ώστε να μην αποτελούν ρυπογόνο παράγοντα για το περιβάλλον.
- Χρήση ψηφιακής τεχνολογίας**
 Τα ψηφιακά εισιτήρια με QR code μπορούν να αντικαταστήσουν τα χάρτινα εισιτήρια και τα πλαστικά βραχιολάκια, ενώ παράλληλα διευκολύνουν τη διαδικασία εισόδου. Οι εφαρμογές και οι ψηφιακές πλατφόρμες αντί για έντυπα φυλλάδια μπορούν να παρέχουν πληροφορίες για τα βιώσιμα χαρακτηριστικά της διοργάνωσης.
- Επιμόρφωση προσωπικού και καταμερισμός αρμοδιοτήτων**
 Η συμμετοχή των εργαζομένων στον σχεδιασμό και τη διαχείριση του προγράμματος πρέπει να είναι ενεργή, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική υλοποίησή του. Βοηθητικό ρόλο μπορεί να παίξει η χρήση κάποιας σχετικής πλατφόρμας ή η ενημέρωση μέσω email.
- Εθελοντική προσφορά**
 Εκτός από τους εργαζόμενους στη διοργάνωση, μπορεί να δημιουργηθεί και μια μικρή εθελοντική «ομάδα

διαχείρισης βιωσιμότητας», που θα αναλάβει την ευθύνη για την παρακολούθηση και εφαρμογή των πρωτοβουλιών βιωσιμότητας κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης. Η ομάδα θα κινείται στον χώρο της εκδήλωσης ενημερώνοντας και ενθαρρύνοντας τους συμμετέχοντες να ακολουθούν τις πρακτικές ανακύκλωσης και βιώσιμης κατανάλωσης. Τόσο οι εθελοντές όσο και οι εργαζόμενοι θα πρέπει να έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα για αυτά τα ζητήματα.

- **Βιώσιμες επιλογές φαγητού**

Προκειμένου να υποστηριχθούν οι βιώσιμες πρακτικές καλλιέργειας και προμήθειας και να μειωθεί ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος, καλό είναι να αναδειχθούν και να προωθηθούν τα τοπικά και βιολογικά τρόφιμα, τα εποχιακά υλικά και τα χορτοφαγικά γεύματα.

- **Δημιουργία τέχνης από απορρίμματα**

Τέλος, η μετατροπή των απορριμμάτων σε έργα τέχνης ενισχύει την περιβαλλοντική συνείδηση και προσδίδει καλλιτεχνική αξία και εκπαιδευτικό περιεχόμενο στην εκδήλωση. Η συνεργασία με καλλιτέχνες για τη δημιουργία τέχνης από απορρίμματα αποτελεί μια καινοτόμο προσέγγιση που ευαισθητοποιεί πάνω στο θέμα της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, τα απορρίμματα αποκτούν νέα αξία, προσφέροντας στο κοινό την ευκαιρία να επαναπροσδιορίσει τη σημασία αντικειμένων που συνήθως θεωρούνται άχρηστα. Αυτός ο δημιουργικός ανασχηματισμός συμβάλλει στη διεύρυνση της αντίληψης για την ανακύκλωση και τη μείωση των αποβλήτων, κάνοντας τη βιώσιμη διαχείριση των πόρων πιο προσιτή και κατανοητή.

6.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
-
ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ

Η επιλογή συνεργατών που μπορούν να προμηθεύσουν μια διοργάνωση με βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες είναι πολύ κρίσιμη. Για την επιτυχία μιας zero waste διοργάνωσης οι προμηθευτές θα πρέπει να μοιράζονται το ίδιο οικολογικό όραμα με τους διοργανωτές και να έχουν αποδεδειγμένο ιστορικό βιωσιμότητας, συμπεριλαμβάνοντας στο οργανόγραμμά τους τη μείωση των απορριμμάτων, τη διαχείριση ενέργειας για τη λειτουργία μηχανημάτων, καθώς και την υποχρεωτική ανακύκλωση συσκευών. Σημαντικό ρόλο για την αξιολόγηση των συνεργατών, των υπηρεσιών και των υλικών παίζουν οι πιστοποιήσεις και οι σημάνσεις.

6.1 Πιστοποιήσεις

Τα πρότυπα ISO (International Organization for Standardization) που βοηθούν στην κατεύθυνση της περιβαλλοντικής διαχείρισης και βιωσιμότητας είναι τα εξής:

- ISO 14001: Είναι το πιο γνωστό πρότυπο για τη διαχείριση περιβάλλοντος και αφορά οργανισμούς που θέλουν να αναπτύξουν ένα Σύστημα Διαχείρισης Περιβάλλοντος (ΣΔΠ). Στηρίζεται στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και στην ορθή διαχείριση των απορριμμάτων, περιλαμβανομένων των συσκευασιών.
- ISO 18601-18606: Πρόκειται για μια σειρά προτύπων που καλύπτουν τις απαιτήσεις για τη διαχείριση συσκευασιών και απορριμμάτων συσκευασίας. Συγκεκριμένα, το ISO 18601 είναι το γενικό πρότυπο, ενώ τα ακόλουθα επικεντρώνονται σε ειδικές απαιτήσεις όπως:

- ISO 18602 για τη μείωση του όγκου των αποβλήτων από τις συσκευασίες.
- ISO 18603 για την επαναχρησιμοποίηση συσκευασιών.
- ISO 18604 για την ανάκτηση υλικών μέσω της ανακύκλωσης.
- ISO 18605 για την ενεργειακή ανάκτηση της συσκευασίας.
- ISO 18606 για την ανακύκλωση οργανικών υλικών συσκευασίας (βιοαποικοδομησιμότητα ή λιπασματοποίηση των συσκευασιών).
- ISO 14040-14044: Αυτά τα πρότυπα αφορούν την Ανάλυση Κύκλου Ζωής (LCA), η οποία είναι η διαδικασία αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός προϊόντος καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του (από την παραγωγή μέχρι την απόρριψη). Είναι σημαντικά για τις συσκευασίες, καθώς επιτρέπουν στις εταιρείες να κατανοούν τον πλήρη περιβαλλοντικό αντίκτυπο των προϊόντων τους.
- ISO 20121: Είναι ένα διεθνές πρότυπο που έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τις οργανώσεις του κλάδου των εκδηλώσεων να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές. Παρέχει ένα πλαίσιο για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων των εκδηλώσεων, καθιστώντας το απαραίτητο εργαλείο για την αειφόρο διοργάνωση εκδηλώσεων. Το πρότυπο ενθαρρύνει τις οργανώσεις να βελτιώσουν την απόδοσή τους στον τομέα της βιωσιμότητας, ενσωματώνοντάς την στις διαδικασίες προγραμματισμού των εκδηλώσεών τους, από τη διαχείριση αποβλήτων μέχρι την αποτελεσματική χρήση πόρων. Τα κύρια χαρακτηριστικά του περιλαμβάνουν τη δημιουργία συστημάτων για τη μέτρηση της απόδοσης βιωσιμότητας, την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών για την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων, τη μείωση των εκπομπών άνθρακα και τη στήριξη τοπικών κοινοτήτων. Είναι αρκετά ευέλικτο ώστε να

μπορεί να εφαρμοστεί σε μεμονωμένες εκδηλώσεις, σειρές εκδηλώσεων ή και σε ολόκληρους οργανισμούς.⁶

6.2 Σημάνσεις

Όλες οι συσκευασίες πρέπει να πληρούν τις βασικές απαιτήσεις που σχετίζονται με την παρασκευή, τη σύνθεση και τον επαναχρησιμοποίησιμο ή ανακτήσιμο χαρακτήρα τους. Ο Κανονισμός της ΕΕ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας 2025/40 (PPWR) ρυθμίζει το είδος των συσκευασιών που μπορούν να διατεθούν στην αγορά της ΕΕ, καθώς και τα μέτρα διαχείρισης και πρόληψης των απορριμμάτων συσκευασίας. Οι ετικέτες ανακύκλωσης χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση των υλικών από τα οποία είναι κατασκευασμένο ένα αντικείμενο, αλλά και για τη διευκόλυνση της διαδικασίας ανακύκλωσης.⁷

---

6. <https://www.bsigroup.com/en-US/products-and-services/standards/iso-20121-event-sustainability-management-systems/>

7. https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/packaging-waste_en?prefLang=el&ettrans=el

Ειδικά σε ό,τι αφορά τους ανακυκλώσιμους τύπους πλαστικού και τη σωστή ροή απόρριψής τους, υπάρχουν οι παρακάτω κωδικοί:

ΣΥΜΒΟΛΟ	Επεξήγηση συμβόλων συσκευασίας
	Το σύμβολο της ανακύκλωσης στη συσκευασία δηλώνει ότι αυτή μπορεί να ανακυκλωθεί.
	Το σύμβολο FSC αποτελεί εγγύηση ότι όλα τα προϊόντα είναι κατασκευασμένα από ή περιέχουν υλικά προερχόμενα από δάση πιστοποιημένα από τον FSC.
	Το σύμβολο Green Dot είναι ένα εμπορικό σήμα που χρησιμοποιείται στην ΕΕ για να δηλώσει ότι ο παραγωγός έχει πληρώσει τέλη σε έναν οργανισμό ανάκτησης συσκευασιών για να καλύψει το κόστος ανακύκλωσης της συσκευασίας (τροφίμων ή ποτών).
	Το σύμβολο Tidy-man υποδηλώνει τη διαλογή της συσκευασίας για ξεχωριστή συλλογή.

ΣΥΜΒΟΛΟ	ΚΩΔΙΚΟΣ	Επεξήγηση συμβόλων συσκευασίας
	PET	Σύμβολο του πολυαιθυλενοτερεφθαλικού (PET ή PETE). Χρησιμοποιείται για την κατασκευή φιαλών νερού, αναψυκτικών κλπ.
	HDPE	Το σύμβολο υποδηλώνει προϊόντα πολυαιθυλενίου υψηλής πυκνότητας. Χρησιμοποιείται για μπουκάλια κλωρίνης, σαμπουάν, δοχεία γάλακτος, σακούλκια δημητριακών, σακούλες απορριμμάτων κλπ.
	PVC	Το σύμβολο αναφέρεται στο πλαστικό από πολυβινυλοχλωρίδιο (PVC ή V). Χρησιμοποιείται για την παραγωγή δοχείων αποθήκευσης μη βρώσιμων προϊόντων, συσκευασιών καλλυντικών, σωλήνων, συμπεριλαμβανομένων σωλήνων αποχέτευσης κλπ.

	LDPE	<p>Σύμβολο του πολυαιθυλενίου χαμηλής πυκνότητας (LDPE). Χρησιμοποιείται για πλαστικές σακούλες, διάφορα δοχεία, μαλακά μπουκάλια, συσκευασίες σαμπουάν κλπ.</p>
	PP	<p>Σύμβολο του πολυπροπυλενίου (PP). Χρησιμοποιείται για την παραγωγή ποτηριών, συσκευασιών για γιαούρτια και επιδόρπια γιαουρτιού, δοχείων τροφίμων κλπ.</p>
	PS	<p>Σύμβολο του πολυστυρενίου (PS). Χρησιμοποιείται ως υλικό συσκευασίας για τρόφιμα και ποτά, όπως ποτήρια καφέ κλπ.</p>
	OTHER	<p>Όλα τα υπόλοιπα είδη πλαστικών.</p>

6.3

Συνεργασίες σε τοπικό επίπεδο

Για την επιτυχή οργάνωση μιας zero waste εκδήλωσης, η συνεργασία με τοπικές οργανώσεις και επιχειρήσεις που έχουν δεσμευτεί στη βιωσιμότητα είναι καίριας σημασίας, καθώς προσδίδει αξιοπιστία στις εκδηλώσεις και προσελκύει ένα κοινό που ενδιαφέρεται για την περιβαλλοντική ευθύνη. Η συνεργασία με προμηθευτές από την τοπική κοινωνία προβάλλει την τοπική κουλτούρα, ενισχύει την τοπική οικονομία και δημιουργεί υποστήριξη από τις τοπικές επιχειρήσεις, ενώ διευκολύνεται και η προβολή της εκδήλωσης.

Ακόμη, η συνεργασία με τοπικές περιβαλλοντικές ΜΚΟ και η εμπλοκή των τοπικών πανεπιστημίων μπορεί να προσφέρει πολύτιμη τεχνογνωσία και καινοτόμες λύσεις για τη μείωση των αποβλήτων. Οι ΜΚΟ μπορούν να διοργανώσουν εκπαιδευτικές δράσεις και να ευαισθητοποιήσουν το κοινό, ενώ τα πανεπιστήμια μπορούν να εφαρμόσουν πιλοτικά προγράμματα κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης.

7.

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
&
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ**

Για την επιτυχία ενός φεστιβάλ με προφίλ zero waste είναι καλό να υιοθετηθούν εκπαιδευτικές και ενημερωτικές πρωτοβουλίες που θα εμπλέκουν όλους τους συμμετέχοντες, από τους διοργανωτές μέχρι τους επισκέπτες.

7.1

Σεμινάρια και εργαστήρια

Η διοργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων πριν και κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης είναι μια αποτελεσματική μέθοδος για ενημέρωση και εκπαίδευση. Τα σεμινάρια για τους εργαζόμενους ή για όσους εμπλέκονται στη διοργάνωση κάπως αλλιώς, π.χ. ως πωλητές, μπορούν να επικεντρωθούν στις βιώσιμες πρακτικές, όπως η χρήση ανακυκλώσιμων και βιοδιασπώμενων υλικών συσκευασίας, καθώς και στη σωστή διαχείριση των απορριμμάτων τους. Επίσης, εργαστήρια για τους επισκέπτες μπορούν να προσφέρουν πρακτική καθοδήγηση για το πώς να μειώσουν τα απορρίμματά τους, να χρησιμοποιούν επαναχρησιμοποιούμενα αντικείμενα και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες ανακύκλωσης. Πρόσφορες είναι και οι διασκεδαστικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, όπως παιχνίδια διαλογής απορριμμάτων ή εργαστήρια κομποστοποίησης. Η εμπλοκή ειδικών σε θέματα βιωσιμότητας και περιβάλλοντος μπορεί να προσφέρει επιστημονική γνώση και πρακτικές συμβουλές, ενισχύοντας την κατανόηση και την εφαρμογή των βιώσιμων πρακτικών.

7.2

Σήμανση και πληροφοριακό υλικό

Η σωστή σήμανση και τοποθέτηση πληροφοριακού υλικού είναι κρίσιμη για την καθοδήγηση των επισκεπτών και τη διευκόλυνση της σωστής διαχείρισης των απορριμμάτων. Καθαρά και κατανοητά σήματα που υποδεικνύουν τους χώρους ανακύκλωσης, κομποστοποίησης και επιστροφής επαναχρησιμοποιούμενων αντικειμένων, καθώς και ενημερωτικά πάνελ με οδηγίες για τη χρήση αυτών των σταθμών, μπορούν να βοηθήσουν τους επισκέπτες να ακολουθήσουν τις σωστές πρακτικές. Επιπλέον, φυλλάδια και αφίσες με πληροφορίες για την επίδραση των απορριμμάτων στο περιβάλλον και τις εναλλακτικές λύσεις που προσφέρει η διοργάνωση μπορούν να τοποθετηθούν σε στρατηγικά σημεία για να προσεγγίσουν ένα ευρύτερο κοινό. Είναι σημαντικό για την ευαισθητοποίηση του κοινού να παρέχονται πληροφορίες για το πώς οι μικρές πράξεις τους (χρήση βιοδιασπώμενων σκευών, επιστροφή επαναχρησιμοποιούμενων αντικειμένων, συμμετοχή στην ανακύκλωση κλπ.) μπορούν να μειώσουν τα απόβλητα και το αποτύπωμα άνθρακα.

8.

**ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ
ΜΙΑΣ
ZERO WASTE
ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ**

8.1

Αρχικό κόστος επένδυσης

Η μετάβαση σε zero waste πρακτικές συνεπάγεται μια σημαντική αρχική επένδυση. Η προμήθεια εξειδικευμένου εξοπλισμού, όπως κάδοι ανακύκλωσης και συστήματα διαχωρισμού αποβλήτων, αποτελεί μια σημαντική οικονομική δαπάνη. Επιπλέον, η εκπαίδευση του προσωπικού στις διαδικασίες βιώσιμης διαχείρισης αποβλήτων μπορεί να αυξήσει το κόστος κατά την έναρξη της υλοποίησης.

Παράλληλα, η ανάπτυξη και εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών δράσης, όπως η λήψη μιας πιστοποίησης, π.χ. του ISO 20121 για βιώσιμες διοργανώσεις, συνοδεύεται από πρόσθετες δαπάνες που σχετίζονται με τη συμβουλευτική υποστήριξη και την απαιτούμενη τεχνογνωσία.

8.2

Προβλήματα συντονισμού και υλοποίησης

Η διαχείριση ενός μεγάλου όγκου επισκεπτών σε φεστιβάλ και διοργανώσεις καθιστά την αποτελεσματική διαλογή και ανακύκλωση αποβλήτων μια πολύπλοκη διαδικασία, ενώ η έλλειψη επαρκώς καταρτισμένου προσωπικού ή οι δυσκολίες συντονισμού μπορούν να μειώσουν την αποδοτικότητα των πρωτοβουλιών zero waste.

Επιπλέον, σε περιπτώσεις διοργανώσεων μεγάλης κλίμακας, η υλοποίηση προγραμμάτων διαχείρισης αποβλήτων απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό, ώστε να διασφαλιστεί η έγκαιρη εφαρμογή και η αποφυγή προβλημάτων, όπως ο συνωστισμός γύρω από σταθμούς ανακύκλωσης.

8.3

Ευαισθητοποίηση και συμμετοχή κοινού

Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην υιοθέτηση zero waste πρακτικών είναι η αλλαγή της συμπεριφοράς των επισκεπτών. Η ενθάρρυνση του κοινού να συμμετάσχει ενεργά, χρησιμοποιώντας σωστά τους κάδους ανακύκλωσης και υιοθετώντας βιώσιμες πρακτικές, απαιτεί στοχευμένες και διαρκείς καμπάνιες ευαισθητοποίησης.

Η επίτευξη αυτής της αλλαγής σε μεγάλη κλίμακα χρειάζεται χρόνο, ενώ η αποτελεσματικότητά της εξαρτάται από την ποιότητα της επικοινωνίας, τα μέσα προβολής και την απήχηση του μηνύματος στους επισκέπτες. Οι προκλήσεις αυτές εντείνονται σε διοργανώσεις με διεθνές κοινό, όπου οι πολιτισμικές διαφορές μπορεί να επηρεάσουν την αποδοχή και την εφαρμογή των μέτρων.

9.

**Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΔΙΑΣΤΑΣΗ
ΤΟΥ ZERO WASTE**

9.1.

Οικονομικά οφέλη μιας zero waste προσέγγισης

Η ένταξη των zero waste πρακτικών σε φεστιβάλ και άλλες μεγάλες διοργανώσεις δεν αποτελεί απλώς ένα περιβαλλοντικό καθήκον, αλλά και μια στρατηγική οικονομικής ανάπτυξης, που οδηγεί σε εξοικονόμηση πόρων, δημιουργία νέων εσόδων και ενίσχυση της συνολικής αξίας των διοργανώσεων. Σύμφωνα με έρευνες, το 66% των καταναλωτών προτιμούν εταιρείες που υποστηρίζουν τη βιωσιμότητα (Nielsen, 2020).

- **Μείωση κόστους διαχείρισης αποβλήτων**

Οι δαπάνες που σχετίζονται με τη διαχείριση και διάθεση αποβλήτων αποτελούν έναν από τους κύριους τομείς εξόδων στις μεγάλες διοργανώσεις. Η αποτελεσματική διαχείριση και ανακύκλωση των απορριμμάτων συμβάλλει στη σημαντική μείωση του κόστους συλλογής, μεταφοράς και διάθεσης αποβλήτων σε χώρους υγειονομικής ταφής.⁸

Παράλληλα, η μείωση του συνολικού όγκου των απορριμμάτων που καταλήγουν στους συγκεκριμένους χώρους επιτρέπει τη μείωση των χρεώσεων από τις εταιρείες διαχείρισης αποβλήτων, δημιουργώντας έναν πιο αποδοτικό οικονομικό προϋπολογισμό για τις διοργανώσεις. Ένα συμβατικό φεστιβάλ με μεγάλο όγκο απορριμμάτων μπορεί να ξοδεύει περίπου 40% περισσότερο για τη μεταφορά και διάθεση των

---

8. https://www.eoan.gr/wp-content/uploads/2020/12/ΕΣΣΔΑ_2015-2020.pdf

αποβλήτων απ' ό,τι αν εφαρμόζε zero waste στρατηγικές, ενώ η χρήση επαναχρησιμοποιούμενων υλικών, σε συνδυασμό με τη συνεργασία με εξειδικευμένες εταιρείες ανακύκλωσης, μπορεί να μειώσει το κόστος της διαχείρισης απορριμμάτων έως και 50%-60%, σύμφωνα με εκτιμήσεις.⁹

- **Αύξηση εσόδων από ανακύκλωση**

Η συλλογή και ανακύκλωση υλικών, όπως αλουμίνιο, χαρτί, γυαλί και πλαστικό, μπορεί να αποτελέσει πηγή εσόδων, καθώς τα υλικά αυτά μπορούν να πωληθούν σε εταιρείες ανακύκλωσης (eoan.gr).

Ενδεικτικά, τα ετήσια έσοδα από την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση μπορούν να ξεπεράσουν το 10% των συνολικών εξόδων διαχείρισης. Υπολογίζεται ότι σε φεστιβάλ 50.000 επισκεπτών μπορούν να συλλεχθούν περίπου 15 τόνοι ανακυκλώσιμων υλικών, με τα συνολικά έσοδα από αυτά να φτάνουν τις 5.000-7.000 € (σύμφωνα με τις τιμές Δεκεμβρίου 2024, το αλουμίνιο πωλούνταν προς 1.200 € ο τόνος, ενώ το πλαστικό περίπου προς 300 € αντίστοιχα).¹⁰

- **Μείωση κόστους προμήθειας υλικών**

Η συνεργασία με τοπικούς προμηθευτές όχι μόνο περιορίζει τα κόστη μεταφοράς, αλλά ενισχύει και την τοπική οικονομία, διαμορφώνοντας μια αμοιβαία επωφελή σχέση.

Η επαναχρησιμοποίηση εξοπλισμού –όπως σκηνές, διακοσμητικά και σκεύη– και η αντικατάσταση των υλικών μίας χρήσης –όπως πλαστικά ποτήρια και πιάτα– με εναλλακτικές λύσεις μειώνει την ανάγκη για επαναλαμβανόμενες αγορές, επιφέροντας μακροπρόθεσμη εξοικονόμηση πόρων. Σύμφωνα με υπολογισμούς, η μείωση

---

9. <https://www.weforum.org/stories/2019/02/glastonbury-festival-bans-plastic-bottles>

10. <https://edsna.gr>

των δαπανών για προμήθεια αναλώσιμων μπορεί να φτάσει έως και το 75%-80% σε μεγάλες διοργανώσεις. Σε ένα φεστιβάλ, το κόστος προμήθειας ποτηριών και σκευών μίας χρήσης (με τιμές Δεκεμβρίου 2024) μπορεί να φτάσει τα 0,30 € ανά επισκέπτη, ενώ τα επαναχρησιμοποιούμενα κοστίζουν μακροπρόθεσμα λιγότερο (περίπου 0,05 € ανά χρήση).¹¹

- **Προσέλκυση χορηγών και ενίσχυση εμπορικής αξίας**
Η υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών αναδεικνύει τη δέσμευση της διοργάνωσης στην περιβαλλοντική ευαισθησία, ενισχύοντας την εικόνα της στην αγορά. Αυτό την καθιστά πιο ελκυστική για εταιρείες που επιθυμούν να υποστηρίξουν πράσινες πρωτοβουλίες. Ενδεικτικά, χορηγοί μπορεί να επενδύσουν από 10.000 € έως 50.000 €, ανάλογα με το μέγεθος και τη φήμη της διοργάνωσης.
- **Αύξηση εισιτηρίων και συμμετοχής του κοινού**
Οι επισκέπτες τείνουν να επιλέγουν φεστιβάλ που επιδεικνύουν περιβαλλοντική συνείδηση, γεγονός που μπορεί να αυξήσει την προσέλευση και συνεκδοχικά την αξία των εισιτηρίων, αλλά και να ενισχύσει τη σύνδεση του κοινού με τη διοργάνωση και την επαναλαμβανόμενη συμμετοχή του.¹²
- **Ένα ενδεικτικό παράδειγμα**
Σύμφωνα με την έκθεση του Glastonbury Festival (Ηνωμένο Βασίλειο):
  - Το φεστιβάλ μείωσε τον όγκο αποβλήτων που καταλήγει σε χώρους ταφής κατά 50%, μέσω της προώθησης της ανακύκλωσης και της μείωσης πλαστικών μίας χρήσης.

---

11. https://www.eoan.gr/wp-content/uploads/2020/12/ΕΣΔΑ_2015-2020.pdf

12. <https://www.herrco.gr/wp-content/uploads/2024/09/EEAA-ANNUAL-2024-FNL-WEB.pdf>

- Η εξοικονόμηση στα κόστη διαχείρισης αποβλήτων έφτασε τα 30.000 € ετησίως.
- Η προσέλκυση «πράσινων» χορηγών αύξησε τα συνολικά έσοδα κατά 20% σε σχέση με τα προηγούμενα έτη.¹³

---

13. <https://www.glastonburyfestivals.co.uk/news/green-glastonbury-recycling-at-glastonbury-festival>

9.2

Πίνακες

Οι παρακάτω πίνακες είναι βασισμένοι σε αξιόπιστες πηγές και αποδεικνύουν ότι οι zero waste πρακτικές μειώνουν τα κόστη και αυξάνουν τα έσοδα. (Τα ποσά είναι ενδεικτικά και πρέπει να ληφθούν υπόψη σε σχέση με τα υπόλοιπα στοιχεία του ίδιου πίνακα).

Α. Κόστος διαχείρισης αποβλήτων με συμβατικές vs. με zero waste πρακτικές		
Κατηγορία	Συμβατική διαχείριση	Zero waste διαχείριση
Συλλογή αποβλήτων	50€/τόνος	40€/τόνος
Διαλογή ανακυκλώσιμων	30€/τόνος	25€/τόνος
Υγειονομική ταφή	80€/τόνος	60€/τόνος
Εξοικονόμηση μέσω zero waste	-	30€/τόνος

Πηγή: European Environment Agency (EEA), 2023.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι πρακτικές μηδενικών αποβλήτων μειώνουν τα κόστη σε όλες τις κατηγορίες, καθώς η μείωση των αποβλήτων μειώνει τη μεταφορά και τη διάθεση σε χώρους υγειονομικής ταφής, οδηγώντας έτσι σε εξοικονόμηση 30€/τόνο.

Β. Κόστος υλικών για εκδηλώσεις zero waste

Κατηγορία	Συμβατική διαχείριση	Zero waste διαχείριση
Υλικά μίας χρήσης	500€	0€
Ανακυκλώσιμα υλικά	200€	100€
Επαναχρησιμοποιούμενα υλικά	50€	150€
Εκπαίδευση & καθοδήγηση	0€	200€

Πηγές: α) Zero Waste Events Guide, Zero Waste Europe, 2023 β) The Circular Economy and its Business Models, Ellen MacArthur Foundation, 2023.

Ο πίνακας αναδεικνύει πώς οι zero waste εκδηλώσεις αποφεύγουν τα κόστη από υλικά μίας χρήσης, επενδύοντας όμως περισσότερο σε εκπαίδευση και επαναχρησιμοποιούμενα υλικά. Αν και το αρχικό κόστος για επαναχρησιμοποιούμενα υλικά είναι υψηλότερο (150€ έναντι 50€), η εξάλειψη δαπανών για υλικά μίας χρήσης (0€ έναντι 500€) δείχνει συνολικό οικονομικό όφελος. Πιθανές βελτιώσεις: Ένας επιπλέον δείκτης απόσβεσης θα βοηθούσε στην κατανόηση του χρόνου ανάκτησης της επένδυσης.

**Γ. Εκτίμηση εξοικονόμησης κόστους
μέσω zero waste πρακτικών**

Κατηγορία δαπανών	Συμβατική διαχείριση	Zero waste προσέγγιση	Εξοικονόμηση (%)
Διαχείριση απορριμμάτων (μεταφορά, υγειονομική ταφή)	25.000 €	10.000 €	60%
Αγορά υλικών μίας χρήσης (ποτήρια, μαχαιροπίρουνα, πιάτα)	15.000 €	5.000 €	66%
Καθαρισμός χώρου	10.000 €	5.000 €	50%
Ενεργειακό κόστος (από μειωμένη παραγωγή αποβλήτων)	8.000 €	4.500 €	44%
Συνολική εξοικονόμηση	58.000 €	24.500 €	~ 58%

Πηγή: Προσαρμογή δεδομένων από ISO 20121, WRAP (2022), GSTC (2023), Roskilde Festival Case Study (2023).

Ο πίνακας δείχνει σημαντική εξοικονόμηση κόστους, ιδιαίτερα στη διαχείριση απορριμμάτων (-60%) και στα υλικά μίας χρήσης (-66%). Η μετάβαση μειώνει δραστικά τις δαπάνες, κυρίως μέσω λιγότερων αποβλήτων και αποφυγής αναλώσιμων ειδών.

Δ. Οικονομικά οφέλη από την επαναχρησιμοποίηση & ανακύκλωση υλικών

Υλικό	Συμβατικό κόστος απόρριψης (ανά τόνο)	Έσοδα από ανακύκλωση (ανά τόνο)	Καθαρό όφελος (ανά τόνο)
Πλαστικά ποτήρια	150 €	300 €	+150 €
Αλουμινένια κουτάκια	180 €	900 €	+720 €
Χαρτί & Χαρτόνι	100 €	200 €	+100 €
Οργανικά απόβλητα (κομποστοποίηση)	120 €	250 €	+130 €
Γυαλί	130 €	400 €	+270 €

Πηγή: Επεξεργασμένα δεδομένα από UNEP (2020), WRAP (2022), Boom Festival (2022), European Commission Report (2021).

Τα υλικά που παραδοσιακά θεωρούνται απόβλητα αποκτούν οικονομική αξία μέσω της ανακύκλωσης, ενισχύοντας την κυκλική οικονομία. Όπως φαίνεται, όλα τα ανακυκλώσιμα υλικά αποφέρουν κέρδος, με το αλουμίνιο να έχει το υψηλότερο καθαρό όφελος (+720€/τόνο).

Ε. Ανάλυση επιπλέον εσόδων από zero waste πρακτικές

Πηγή εσόδων	Εκτίμηση ετήσιων εσόδων	Ποσοστό αύξησης (%) σε σχέση με μη βιώσιμα φεστιβάλ
Χορηγίες & Συνεργασίες (zero waste brands)	50.000 €	+35%
Ανταποδοτικά προγράμματα	12.000 €	+20%
Πωλήσεις ανακυκλωμένων προϊόντων	8.000 €	+30%
Υποστήριξη από δήμους/ΕΕ για πράσινες πρωτοβουλίες	20.000 €	+40%
Συνολικά πρόσθετα έσοδα	90.000 €	+32%

Πηγή: Statista (2023), Coachella Festival Sustainability Report (2022), European Commission Report (2021), Ellen MacArthur Foundation (2021).

Ο πίνακας αποδεικνύει ότι οι zero waste πρακτικές αυξάνουν τα έσοδα, κυρίως μέσω χορηγιών (+35%) και επιδοτήσεων από δήμους/ΕΕ (+40%).

10.

**ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ
ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ**

Μετά την ολοκλήρωση ενός φεστιβάλ η αποτίμηση των zero waste δράσεων που πραγματοποιήθηκαν είναι κρίσιμη για την εξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων και τη συνεχή βελτίωση των πιθανών μελλοντικών διοργανώσεων. Αυτή η διαδικασία περιλαμβάνει τη γενικότερη ανατροφοδότηση και αξιολόγηση, την ειδικότερη ανάλυση και αναφορά των αποβλήτων, καθώς και τη διαμόρφωση ενός σχεδίου δράσης για τις επόμενες εκδηλώσεις.

10.1

Ανατροφοδότηση και αξιολόγηση

- **Συλλογή ανατροφοδότησης**

Η συλλογή ανατροφοδότησης από τους συμμετέχοντες είναι το πρώτο βήμα μετά τη λήξη της διοργάνωσης. Είναι σημαντικό να συγκεντρωθούν σχόλια και απόψεις από όλους τους εμπλεκόμενους: προμηθευτές, πωλητές, επισκέπτες, καθώς και το προσωπικό που συμμετείχε στην οργάνωση και υλοποίηση των πρωτοβουλιών βιωσιμότητας και διαχείρισης αποβλήτων. Η χρήση ερωτηματολογίων, είτε έντυπων είτε μέσω ψηφιακών πλατφορμών, καθώς και η διεξαγωγή συνεντεύξεων, είναι εξαιρετικά χρήσιμες για την καταγραφή απόψεων και προτάσεων βελτίωσης. Αυτή η διαδικασία επιτρέπει στους διοργανωτές να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες και τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι συμμετέχοντες, καθώς και να εντοπίσουν τα σημεία επιτυχίας ή αποτυχίας.

- **Αξιολόγηση απόδοσης**

Με βάση τα δεδομένα που συλλέχθηκαν θα γίνει η ανάλυση της απόδοσης των πρακτικών που εφαρμόστηκαν. Η αξιολόγηση αυτή θα πρέπει να επικεντρώνεται στους στόχους που τέθηκαν εξ αρχής και στην ικανοποίησή τους, εξετάζοντας τόσο τις επιτυχίες όσο και τις προκλήσεις που παρουσιάστηκαν. Είναι σημαντικό να αναγνωριστούν οι παράγοντες που συνέβαλαν στην επιτυχία των πρωτοβουλιών, καθώς και εκείνοι που ενδέχεται να εμπόδισαν την επίτευξη των στόχων. Η διαδικασία αυτή παρέχει ένα ξεκάθαρο πλαίσιο για την κατανόηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων που ελήφθησαν και καθοδηγεί τις βελτιώσεις για το μέλλον.

- **Δημόσια αναγνώριση**

Η αναγνώριση και η επιβράβευση των συμμετεχόντων που ακολούθησαν βέλτιστες πρακτικές είναι ένας ισχυρός τρόπος για την ενίσχυση της δέσμευσής τους στη βιωσιμότητα. Μέσω της δημόσιας αναγνώρισης των προσπαθειών τους, με ανακοινώσεις ή βραβεύσεις, οι διοργανωτές μπορούν να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να συνεχίσουν να υποστηρίζουν τις βιώσιμες πρακτικές και να εμπνεύσουν άλλους να ακολουθήσουν το παράδειγμά τους. Αυτή η πρακτική ενισχύει την αίσθηση κοινότητας και δημιουργεί ένα θετικό περιβάλλον που ευνοεί τη συμμετοχή σε μελλοντικές πρωτοβουλίες.

10.2

Ανάλυση και αναφορά αποβλήτων

- **Καταγραφή αποβλήτων**

Η καταγραφή των αποβλήτων που παράχθηκαν κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης είναι απαραίτητη για την κατανόηση της συνολικής περιβαλλοντικής επίπτωσης που είχε. Τα δεδομένα που πρέπει να συλλεχθούν περιλαμβάνουν την ποσότητα και το είδος των αποβλήτων, όπως οργανικά, ανακυκλώσιμα και γενικά απόβλητα. Αυτή η καταγραφή παρέχει στους διοργανωτές μια ολοκληρωμένη εικόνα για το πώς διαχειρίστηκαν τα απόβλητα και τους επιτρέπει να εντοπίσουν μοτίβα στην παραγωγή και τη ροή των απορριμμάτων, καθώς και τομείς που απαιτούν βελτίωση. Επιπλέον, τα δεδομένα αυτά μπορούν να συγκριθούν με τις προβλέψεις που έγιναν πριν από την εκδήλωση, προκειμένου να διαπιστωθεί η ακρίβεια του προγραμματισμού και να γίνουν σωστότερες εκτιμήσεις και ρυθμίσεις στο μέλλον.

- **Ανάλυση αποδοτικότητας**

Μόλις συλλεχθούν τα δεδομένα, η ανάλυση της αποδοτικότητας των συστημάτων διαχείρισης που εφαρμόστηκαν είναι απαραίτητη. Αυτό περιλαμβάνει την αξιολόγηση του πόσο καλά λειτούργησαν οι κάδοι καθώς και άλλες υποδομές διαχείρισης αποβλήτων. Εξετάζοντας τα ποσοστά ανακύκλωσης, την ποσότητα των αποβλήτων που κομποστοποιήθηκαν και την ποσότητα των αποβλήτων που κατέληξαν σε χωματερές, οι διοργανωτές μπορούν να εκτιμήσουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων που εφαρμόστηκαν. Αυτή η ανάλυση είναι κρίσιμη ώστε να διαπιστωθεί με ακρίβεια ο βαθμός στον

οποίο επιτεύχθηκαν οι στόχοι βιωσιμότητας, καθώς και για να εντοπιστούν οι τομείς εκείνοι που απαιτούν περαιτέρω βελτίωση.

10.3

Σχέδιο δράσης για επόμενες διοργανώσεις

- **Προσδιορισμός βελτιώσεων**

Βάσει των ευρημάτων από την αξιολόγηση και την ανάλυση, είναι απαραίτητο να εντοπιστούν συγκεκριμένα σημεία όπου η διαχείριση αποβλήτων αλλά και οι άλλες βιώσιμες πρακτικές μπορούν να βελτιωθούν. Οι διοργανωτές θα πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά τις προκλήσεις που αναδείχθηκαν και να αναπτύξουν λύσεις που θα επιτρέψουν την αποτελεσματικότερη διαχείριση αποβλήτων σε μελλοντικά φεστιβάλ. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ενδεικτικά την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, τη βελτίωση της εκπαίδευσης του προσωπικού ή την αλλαγή της διάταξης των κάδων απορριμμάτων.

- **Δημιουργία αναφοράς**

Η σύνταξη μιας αναφοράς, που θα περιλαμβάνει τα ευρήματα από την ανάλυση αποβλήτων, την απόδοση των περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών και τις προτάσεις βελτίωσης, αποτελεί ένα κρίσιμο εργαλείο για τη διαμόρφωση μιας μελλοντικής στρατηγικής. Η αναφορά αυτή μπορεί να κοινοποιηθεί σε όλους τους εμπλεκόμενους, προσφέροντας διαφάνεια και διευκολύνοντας τον σχεδιασμό των επόμενων διοργανώσεων. Θα πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένες συστάσεις για τη βελτίωση της διαχείρισης αποβλήτων και την ενίσχυση των βιώσιμων πρακτικών. Επιπλέον, μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για τη θέσπιση νέων στόχων και την παρακολούθηση της προόδου προς τη βιωσιμότητα, ακόμα και για τον υπολογισμό του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, όπως, πιο συγκεκριμένα, του ανθρακικού αποτυπώματος της εκδήλωσης.

11.

**ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ZERO WASTE
ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ**

11.1

Εξωτερικό

Σε διεθνές επίπεδο, οι διοργανωτές εκδηλώσεων υιοθετούν όλο και περισσότερο την προσέγγιση zero waste. Φεστιβάλ και πολιτιστικές εκδηλώσεις σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και η Νορβηγία εφαρμόζουν ολοκληρωμένα προγράμματα με έμφαση στη χρήση βιώσιμων υλικών και την ελαχιστοποίηση απορριμμάτων. Ορισμένες πρακτικές που εφαρμόζονται από διοργανώσεις του εξωτερικού είναι οι εξής:

- τοπικό catering
- εκπαίδευση εργαζομένων σχετικά με την κλιματική αλλαγή και τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο μιας zero waste διοργάνωσης
- αντικατάσταση έντυπων αιτήσεων, εισιτηρίων και προσκλήσεων με ηλεκτρονικά
- ανακύκλωση υλικών
- συνεργασία με φορείς ή ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της οικολογίας
- προώθηση της φιλικής προς το περιβάλλον μετακίνησης προς και μέσα στον χώρο της διοργάνωσης
- προώθηση παράλληλων δραστηριοτήτων, όπως σταθμοί για ανταλλαγή μεταχειρισμένων αντικειμένων (βιβλία, ρούχα κλπ.)
- υπολογισμός του αποτυπώματος άνθρακα στην είσοδο.

Μερικά παραδείγματα εκδηλώσεων που ακολουθούν πρότυπα όπως τα παραπάνω είναι τα εξής:

- **Festivals for the Climate (Πολωνία)**
Το πρόγραμμα Festivals for the Climate στην Κρακοβία είναι μια πρωτοβουλία που προωθεί βιώσιμες πρακτικές σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως τη μείωση απορριμμάτων και την ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Περιλαμβάνει δράσεις όπως χρήση τοπικών προϊόντων, ανακύκλωση υλικών, ψηφιοποίηση εισιτηρίων και εκπαίδευση πάνω στην κλιματική αλλαγή.¹⁴
- **Glastonbury Festival (Ηνωμένο Βασίλειο)**
Το Glastonbury Festival εφαρμόζει αυστηρές πολιτικές zero waste, έχοντας καταργήσει τα πλαστικά μίας χρήσης και ενθαρρύνοντας την επαναχρησιμοποίηση ποτηριών και συσκευασιών, αλλά και τη χρήση δημόσιων μέσων μεταφοράς για τη μετάβαση στον χώρο διεξαγωγής. Επιπλέον, διαθέτει ένα κέντρο ανακύκλωσης που επιτρέπει την ανακύκλωση ή και επαναχρησιμοποίηση περίπου του 50% των απορριμμάτων του.¹⁵
- **We Love Green Festival (Γαλλία)**
Η διοργάνωση προάγει την οικολογική συνείδηση εφαρμόζοντας περιορισμούς σε πλαστικά υλικά και χρήση βιοδιασπώμενων συσκευασιών. Παράλληλα, διοργανώνει σεμινάρια για περιβαλλοντικά ζητήματα.
- **Øyafestivalen (Νορβηγία)**
Το συγκεκριμένο φεστιβάλ δίνει έμφαση στην κλιματική ουδετερότητα, προσφέροντας φαγητό από τοπικούς

---

14. <https://kbf.krakow.pl/en/aktywnosci-articles/festivals-for-the-climate/>

15. <https://www.theecoexperts.co.uk/news/glastonbury-festival-carbon-footprint> και <https://www.glastonburyfestivals.co.uk/news/green-glastonbury-recycling-at-glastonbury-festival/>

παραγωγούς και εξασφαλίζοντας ρεύμα από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

- **Boom Festival (Πορτογαλία)**

Το Boom Festival είναι γνωστό για τις περιβαλλοντικές του προσπάθειες, καθώς εφαρμόζει καινοτόμες τεχνικές πάνω στη διαχείριση των αποβλήτων και των πόρων του. Ενδεικτικά, διαθέτει σύστημα καθαρισμού νερού και περιορίζει τις ώρες κατανάλωσής του σε περιόδους ξηρασίας.¹⁶

- Εκτός από τις ίδιες τις διοργανώσεις, πολλοί καλλιτέχνες δρουν αυτόνομα, εφαρμόζοντας περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες στις παραστάσεις και τις περιοδείες τους, με στόχο τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος. Ενδεικτικά, η περιοδεία του βρετανικού συγκροτήματος Coldplay με τίτλο «Music of the Spheres» περιελάμβανε σε όλους τους σταθμούς της συγκεκριμένα μέτρα διαχείρισης απορριμμάτων και ενίσχυσης της βιωσιμότητας, όπως τη μείωση της χρήσης πλαστικού μίας χρήσης μέσω της παροχής επαναχρησιμοποιήσιμων και ανακυκλώσιμων υλικών σε συνεργασία με τους χώρους διεξαγωγής. Επιπλέον, οι θεατές ενθαρρύνονταν να επιλέγουν μέσα μεταφοράς χαμηλότερων εκπομπών για τη μετάβασή τους στους συναυλιακούς χώρους, ενώ είχαν τη δυνατότητα να συμβάλουν ενεργά στην παραγωγή ενέργειας με τη χρήση ειδικών «dance floors» και ποδηλάτων, που φόρτιζαν τις μπαταρίες της συναυλίας.¹⁷

---

16. <https://www.globalcitizen.org/en/content/glastonbury-uk-festival-summer-waste-plastic-green/>

17. <https://pitchfork.com/news/coldplay-reduce-tour-carbon-emissions-by-nearly-half-narrowly-missing-target/> και <https://sustainability.coldplay.com/section/waste/>

11.2

Ελλάδα

Η Ελλάδα υστερεί σημαντικά σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά τη νομοθεσία για την ορθή διαχείριση αποβλήτων σε εκδηλώσεις και τη διαμόρφωση ενός καθοδηγητικού πλαισίου προς μια zero waste κατεύθυνση. Σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Γαλλία, η Σουηδία και η Γερμανία, υπάρχουν σαφή περιβαλλοντικά πρότυπα, καθορισμένες διαδικασίες, συγκεκριμένες οδηγίες και υποχρεωτικές πρακτικές, που επιβάλλουν τη μείωση των απορριμμάτων, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση υλικών σε εκδηλώσεις και δημόσιες συγκεντρώσεις.

Η απουσία ενός ολοκληρωμένου νομοθετικού πλαισίου στην Ελλάδα δημιουργεί σοβαρά εμπόδια ως προς τη βιωσιμότητα και αναδεικνύει την πολιτική αδράνεια σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας. Ακόμα και όταν οι διοργανωτές επιθυμούν να εφαρμόσουν πρακτικές μηδενικών αποβλήτων, συχνά δεν έχουν τη στήριξη που χρειάζονται, ούτε σαφείς οδηγίες.

Όλα αυτά δαιωνίζουν την επιβάρυνση του περιβάλλοντος και δεν προωθούν την περιβαλλοντική συνείδηση, με αποτέλεσμα δήμοι και οργανωτικές επιτροπές να μην εστιάζουν τόσο στη βιωσιμότητα των εκδηλώσεων όσο στην κερδοφορία τους.

- Προγράμματα μεγάλων εταιριών, όπως το «Zero Waste Future» της Coca-Cola, που ξεκίνησε το 2018, και το «Zero Waste to Landfill» του ομίλου TITAN, μέσω του οποίου σχεδόν το 100% των αποβλήτων εκτράπηκε από τους χώρους υγειονομικής ταφής (World Cement), είχαν ως στόχο την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση υλικών. Παρ' όλα αυτά, δεν επέφεραν ουσιαστική αλλαγή.
- Πολύ πιο επιτυχημένα, αν και σε μικρή κλίμακα, είναι κάποια σχετικά προγράμματα στο νησί της Τήλου. Με βάση τα προγράμματα αυτά, ο τοπικός δήμος συνεισφέρει στη διαχείριση απορριμμάτων ανακυκλώνοντας έως και το 86% των απορριμμάτων κάθε διοργάνωσης που φιλοξενεί, ενώ έφτασε στο σημείο να κλείσει τελείως τον χώρο υγειονομικής ταφής του. Η πρωτοβουλία Just Go Zero, σε συνεργασία με την Polygreen, έχει προωθήσει την ανακύκλωση, την κομποστοποίηση, καθώς και τη μετατροπή μη ανακυκλώσιμων αποβλήτων σε καύσιμα για την τσιμεντοβιομηχανία (World Economic Forum, Eco-Business).
- Η δράση Celebrate Awareness του Thessaloniki Street Food Festival και του Thessaloniki Beer Festival έχει μεγάλη σημασία, γιατί μελετήθηκε ιδιαίτερος και λειτούργησε ως έναυσμα για τη δημιουργία αυτής της έκδοσης. Η ανάλυση και τα συμπεράσματα της δράσης αυτής ακολουθούν αμέσως παρακάτω.

12.

**CASE STUDY:
THESSALONIKI
STREET FOOD
FESTIVAL**

Η δράση περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης Celebrate Awareness προέκυψε από μια πρωτοβουλία της Soulfood Thessaloniki, διοργανώτριας εταιρείας του Thessaloniki Street Food Festival. Η πρωτοβουλία είχε ως στόχο να αναζητήσει βιώσιμες λύσεις στη διαχείριση του μεγάλου όγκου απορριμμάτων αυτού του φεστιβάλ με την ιδιαίτερα υψηλή επισκεψιμότητα που ξεπερνά ετησίως τα 30.000 άτομα. Το ίδιο αυτό χαρακτηριστικό κάνει τη διοργάνωση να λειτουργεί και ως πεδίο δοκιμών και πηγή πολύτιμων δεδομένων, καθιστώντας την πρωτοπόρο στην πορεία προς τον στόχο του zero waste.

Το 2022, ο πρώτος κύκλος της δράσης, με τίτλο Upcycle Project, πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη της Αθηναϊκής Ζυθοποιίας και του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Η δράση επικεντρώθηκε στην αξιοποίηση των απορριμμάτων του Thessaloniki Street Food Festival, με έμφαση στην ανακύκλωση πλαστικών ποτηριών μίας χρήσης.

Ο όγκος των πλαστικών που συλλέχθηκαν παρουσιάστηκαν την επόμενη χρονιά ως μια εντυπωσιακή και συμβολική εγκατάσταση τέχνης, προσελκύοντας την προσοχή των επισκεπτών. Αυτή η κατασκευή, τοποθετημένη σε κεντρικό σημείο του φεστιβάλ, ανέδειξε τον όγκο των πλαστικών αποβλήτων και λειτούργησε ως μέσο ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης. Παράλληλα, μέσα από ανταποδοτικές καμπάνιες, όπως η δράση «Φέρε 10 ποτήρια, κέρδισε μία δωρεάν μπίρα», οι επισκέπτες ήρθαν σε επαφή με την ιδέα της επαναχρησιμοποίησης, συμμετέχοντας ενεργά στη συλλογή υλικών.

12.1

Διακοσμητικά πάνελ από ανακυκλωμένο πλαστικό

Στο τελικό στάδιο της δράσης, συγκροτήθηκε μια διεπιστημονική δημιουργική ομάδα, με στόχο τη μεταποίηση των συλλεχθέντων υλικών. Το αρχιτεκτονικό γραφείο ΤΑΚΚΤ, με την υποστήριξη του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ – Γραφείο Θεσσαλονίκης και της Αθηναϊκής Ζυθοποιίας, ανέπτυξε ένα πρωτότυπο υλικό. Συγκεκριμένα, τα πλαστικά ποτήρια μετατράπηκαν σε πέλετ, τα οποία αναμείχθηκαν με ακρυλικό τσιμέντο και ρητίνη, δημιουργώντας ένα υλικό κατάλληλο για στέγαστρα και υλικά επένδυσης. Χάρη στη χαμηλότερη πυκνότητά του σε σχέση με το συμβατικό σκυρόδεμα, η κατανάλωση πρώτων υλών και το ενεργειακό αποτύπωμα μειώνονται, καθιστώντας το ένα υλικό που ανταποκρίνεται στις ανάγκες πρόσκαιρων κατασκευών, όπως ακριβώς αυτές που συναντούμε σε φεστιβάλ και άλλες παρόμοιες διοργανώσεις. Στο Thessaloniki Street Food Festival

του 2024 παρουσιάστηκε σε μορφή διακοσμητικών πάνελ, τα οποία συνέθεταν μια κεντρική κατασκευή στον χώρο της διοργάνωσης. Αυτή η καινοτόμος προσέγγιση αποτέλεσε εφαρμογή της αρχής της κυκλικής οικονομίας, μετατρέποντας ένα απορριπτέο υλικό σε λειτουργικό, ενώ παράλληλα εξοικονομήθηκαν πόροι και ενέργεια. Το αποτέλεσμα, επιπλέον, ανέδειξε και έναν ισχυρό συμβολισμό σχετικά με την περιβαλλοντική διαχείριση.

12.2

Μια κατασκευή για τη συλλογή πλαστικών ποτηριών

Εκτός από τα πάνελ, στο φεστιβάλ υπήρχε και μια άλλη κατασκευή από το ίδιο ανακυκλωμένο υλικό, η οποία ήταν το κεντρικό σημείο μιας πρωτοβουλίας ανακύκλωσης. Οι επισκέπτες είχαν τη δυνατότητα να απορρίψουν στο σημείο αυτό 10 πλαστικά ποτήρια μπίρας «Νύμφη», λαμβάνοντας ως ανταμοιβή μία δωρεάν μπίρα. Επάνω στην κατασκευή αυτή μπορούσε να διαβάσει κανείς μηνύματα με εντυπωσιακά στοιχεία και δεδομένα, που είχαν στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τις ποικίλες επιπτώσεις των πλαστικών και τη σημασία της ανακύκλωσης:

- «Όσοι πίνουν νερό από πλαστικά μπουκάλια, πίνουν μαζί και περίπου 130.000 σωματίδια μικροπλαστικού κάθε χρόνο. Μέσω του νερού βρύσης, η αντίστοιχη ποσότητα είναι 4.000 σωματίδια»
- «Ένας άνθρωπος μπορεί να καταπίνει ως και 5 γραμμάρια πλαστικού κάθε εβδομάδα, δηλαδή όσο το βάρος μιας πιστωτικής κάρτας»
- «Οι Έλληνες καταναλώνουν καθημερινά σχεδόν 1.000.000 πλαστικά ποτήρια μόνο για τον καφέ τους»
- «Το 17% των πλαστικών απορριμμάτων στη Μεσόγειο είναι μαχαιροπίρουνα, δίσκοι και καλαμάκια, ενώ το 12% μπουκάλια»
- «Ως το 2050, τα πλαστικά αναμένεται να έχουν δημιουργήσει περίπου 56 γιγατόνους εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, δηλαδή περίπου το 12% της ποσότητας που απαιτείται για να αυξηθεί η θερμοκρασία του πλανήτη κατά 1,5°C»
- «Το 99% του πλαστικού φτιάχνεται από υδρογονάνθρακες, φυσικό αέριο και πετρέλαιο, συνεπώς δεν είναι βιοδιασπώμενο.»

12.3

Ερωτηματολόγιο και αποτελέσματα

Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παραπάνω δράσης, αλλά και για την καταγραφή των γενικότερων απόψεων που είχαν οι επισκέπτες σχετικά με την ανακύκλωση στα φεστιβάλ, διεξήχθη έρευνα μέσω ερωτηματολογίου, όπου συμμετείχαν 280 άτομα. Οι ερωτηθέντες απάντησαν σε 7 ερωτήσεις, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες και σχόλια για την τρέχουσα κατάσταση και τις δυνατότητες βελτίωσης.

Ερώτηση 1

«Πόσα πλαστικά ποτήρια χρησιμοποιείτε για την κατανάλωση υγρών σε φεστιβάλ που επισκέπτεστε;»

- Το **52%** των ερωτηθέντων απάντησε ότι καταναλώνει **1-2 ποτήρια**.
  - Το **30%** ανέφερε ότι καταναλώνει **3-5 ποτήρια**.
  - Το **17%** δήλωσε ότι καταναλώνει **πάνω από 5 ποτήρια**.
- Τα παραπάνω δεδομένα αφήνουν σημαντικά περιθώρια για σχεδιασμό στοχευμένων δράσεων που θα προάγουν τη μείωση της χρήσης πλαστικών μίας χρήσης, την επαναχρησιμοποίηση ποτηριών και την ανακύκλωση.

Ερώτηση 2

«Θα υποστηρίζατε την ιδέα να επαναχρησιμοποιείτε το πλαστικό σας ποτήρι, εάν υπήρχε κίνητρο (όπως μια έκπτωση);»

- Το **93%** απάντησε **Ναι**.
- Το **6%** απάντησε **Όχι**.
- Οι διοργανωτές μπορούν να αξιοποιήσουν το πολύ υψηλό ποσοστό που δηλώνει προθυμία για επαναχρησιμοποίηση πλαστικών ποτηριών, προσφέροντας ελκυστικά και αποδοτικά προνόμια.

Ερώτηση 3

«Θα σας ενδιέφερε να ενημερωθείτε για το ποσοστό πλαστικής ρύπανσης που προκαλείται από τα φεστιβάλ;»

- Το **79%** των ερωτηθέντων απάντησε **Ναι**.
- Το **20%** απάντησε **Όχι**.
- Το υψηλό ποσοστό ενδιαφέροντος καταδεικνύει αυξημένη ευαισθητοποίηση του κοινού πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα, ειδικά σε σχέση με την πλαστική ρύπανση. Αυτό αποτελεί μια σημαντική βάση για δράσεις ενημέρωσης και εμπλοκής των επισκεπτών σε βιώσιμες πρακτικές. Από την άλλη πλευρά, το ότι μικρό 20% που δεν ενδιαφέρεται θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών ευαισθητοποίησης.

Ερώτηση 4

«Θα σας ενδιέφερε να ακολουθήσετε μια στρατηγική προς ένα zero waste φεστιβάλ;»

- Το **90%** απάντησε **Ναι**.
- Το **9%** απάντησε **Όχι**.
- Τα ποσοστά δείχνουν αυξημένη περιβαλλοντική συνείδηση και διάθεση υποστήριξης βιώσιμων πρακτικών, κάτι που προσφέρει μια ισχυρή βάση για την εφαρμογή zero waste πρακτικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, η πλήρης εφαρμογή μιας zero waste στρατηγικής μπορεί να αντιμετωπίσει την αντίσταση τμήματος των επισκεπτών, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη για στοχευμένη ενημέρωση και κίνητρα που θα ενισχύσουν τη συμμετοχή όλων.

Ερώτηση 5

«Έχετε παρατηρήσει κάδους ανακύκλωσης για τα πλαστικά ποτήρια σε χώρο φεστιβάλ;»

- Το **50%** απάντησε **Όχι**.
- Το **48%** απάντησε **Ναι**.
- Η σχεδόν ίση κατανομή ποσοστών υποδηλώνει την ανάγκη αφενός για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού, αφετέρου για βελτίωση της τοποθέτησης και σήμανσης των κάδων ανακύκλωσης.

Ερώτηση 6

«Πιστεύετε ότι στα φεστιβάλ παρέχονται επαρκείς πληροφορίες για την ανακύκλωση και τη μείωση των πλαστικών απορριμμάτων;»

- Το **76%** απάντησε **Όχι**.
  - Το **23%** απάντησε **Ναι**.
- Αυτή η διαφορά στα ποσοστά δείχνει την ανάγκη για βελτίωση της επικοινωνίας και της ενημέρωσης του κοινού σε τέτοιες εκδηλώσεις. Βασικοί λόγοι για την παραπάνω εικόνα φαίνεται πως είναι οι αδύναμες στρατηγικές επικοινωνίας και η έλλειψη κατάλληλων υποδομών (ασάφεια ή έλλειψη ορατότητας και προσβασιμότητας των σχετικών πληροφοριών, μη διακριτός διαχωρισμός κάδων, απουσία εξειδικευμένου προσωπικού, ελλιπής προώθηση των προγραμμάτων ανακύκλωσης).

Ερώτηση 7

Η τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου ήταν ανοικτού τύπου και καλούσε το κοινό να διατυπώσει σχόλια, προτάσεις και παρατηρήσεις. Τα βασικότερα σημεία των απαντήσεων ήταν τα εξής:

- **Καλύτερη καθαριότητα και περισσότεροι κάδοι ανακύκλωσης**
Πολλοί ανέφεραν την ανάγκη για περισσότερους κάδους ανακύκλωσης σε εμφανή σημεία, καθώς και για την καλύτερη συντήρηση και καθαριότητά τους. Υπογράμμισαν ότι οι κάδοι πρέπει να είναι άμεσα προσβάσιμοι σε όλο τον χώρο του φεστιβάλ, ώστε να διευκολύνεται η χρήση τους.
- **Εποπτεία και κίνητρα για ανακύκλωση**
Πολλοί ζήτησαν αυξημένη εποπτεία για τη σωστή τήρηση των πρακτικών ανακύκλωσης, όπως τη διασφάλιση ότι τα απορρίμματα καταλήγουν στους σωστούς κάδους. Επίσης, πολλοί επισήμαναν την ανάγκη για κίνητρα, όπως εκπαιδευτικά κουπόνια ή άλλες επιβραβεύσεις, ώστε να ενθαρρύνεται η ενεργή συμμετοχή των επισκεπτών στην ανακύκλωση.
- **Συνδυασμός συναυλιών με ανακύκλωση**
Μια ενδιαφέρουσα ιδέα ήταν η διοργάνωση ειδικών συναυλιών ή εκδηλώσεων, όπου η ανακύκλωση θα αποτελεί κεντρικό θέμα. Αυτή θα μπορούσε να περιλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες ή ακόμα και την ενσωμάτωση μηνυμάτων ανακύκλωσης από τους καλλιτέχνες κατά τη διάρκεια της συναυλίας.
- **Χρήση εικονιδίων με χαμόγελο για την ανακύκλωση**
Προτάθηκε η τοποθέτηση ευχάριστων και θετικών εικονιδίων, όπως χαμόγελα, στους κάδους ανακύκλωσης και τις πινακίδες ενημέρωσης. Τα εικονίδια αυτά θα μπορούσαν να κάνουν τη διαδικασία της ανακύκλωσης πιο ελκυστική και να ενθαρρύνουν περισσότερο κόσμο να συμμετέχει.

- Aftodioikisi.gr. (2021, July 15). Τα βασικά σημεία του νομοσχεδίου για την διαχείριση των αποβλήτων. <https://www.aftodioikisi.gr/koinonia/ta-vasika-simeia-toy-nomoschedioy-gia-tin-diacheirisi-ton-apovliton/>
- Boom Festival, Portugal. (2022). Achieving zero waste: Financial and environmental outcomes.
- Coldplay. (χωρίς ημερομηνία). Waste. Coldplay Sustainability. Ανάκτηση από: <https://sustainability.coldplay.com/section/waste/>
- Coachella Festival Sustainability Report. (2022). Economic savings from waste reduction initiatives.
- Eco-Business. (2022, July 11). No trash goes to waste on Greek islands racing to recycle. Eco-Business. Ανάκτηση από: <https://www.eco-business.com/news/no-trash-goes-to-waste-on-greek-islands-racing-to-recycle/>
- Ellen MacArthur Foundation. (2021). The circular economy in festivals: A framework for sustainable events management.
- Environmental Protection Agency (EPA). (2018). Recycling and waste management in events.
- European Commission Report. (2021). Sustainable event management: Guidelines and financial implications for organizers.
- European Environment Agency (EEA). (2022). Circular economy and waste management in cultural events.
- Ewens, H. (2023, March 3). Emily Eavis on Glastonbury's Legacy and Future. Time. <https://time.com/7172493/emily-eavis/>
- Food Waste Index Report, UN Environment Programme. (2022).
- Glastonbury Festivals. (χωρίς ημερομηνία). Sustainability and waste management report. Glastonbury Festivals. Ανάκτηση από: <https://www.glastonburyfestivals.co.uk>
- Glastonbury Festivals. (χωρίς ημερομηνία). Green Glastonbury: Recycling at Glastonbury Festival. <https://www.glastonburyfestivals.co.uk/news/green-glastonbury-recycling-at-glastonbury-festival/>

- Global Citizen. (2021, June 24). How Glastonbury is reducing its plastic waste this summer. Global Citizen. Ανάκτηση από: <https://www.globalcitizen.org/en/content/glastonbury-uk-festival-summer-waste-plastic-green/>
- Global Sustainable Tourism Council (GSTC). (2023). How zero waste initiatives contribute to cost savings in festivals.
- Heinrich Böll Foundation. (2021). Ο Άτλας του πλαστικού: Στοιχεία και δεδομένα για τον κόσμο των συνθετικών πολυμερών. Heinrich Böll Stiftung. Ανάκτηση από: <https://gr.boell.org/el/2021/03/30/o-atlas-toy-plastikou>
- International Organization for Standardization (ISO). (2012). ISO 20121: Event sustainability management systems – Requirements with guidance for use. ISO.
- International Organization for Standardization (ISO). (2015). ISO 14001: 2015 – Environmental management systems – Requirements with guidance for use. ISO.
- Journal of Sustainable Tourism. (2023). Evaluating waste management strategies in music festivals: A cost-benefit analysis.
- Krakow Festival Office. (χωρίς ημερομηνία). Festivals for the climate. Krakow Festival Office. Ανάκτηση από: <https://kbf.krakow.pl/en/aktywnosci-articles/festivals-for-the-climate/>
- Nielsen. (2020). Sustainable consumer behavior report. Nielsen.
- Pitchfork. (2022, October 21). Coldplay reduce tour carbon emissions by nearly half, narrowly missing target. Pitchfork. Ανάκτηση από: <https://pitchfork.com/news/coldplay-reduce-tour-carbon-emissions-by-nearly-half-narrowly-missing-target/>
- Roskilde Festival, Denmark. (2023). Revenue generation through sustainable waste management.
- Stankova, M., & Vassenska, I. (2015). Raising cultural awareness of local traditions through festival tourism. *Tourism & Management Studies*, 11(1), 120-127.
- Statista. (2023). Economic impact of zero waste policies in the cultural and events industry.

- The Eco Experts. (2021, May 17). Glastonbury festival carbon footprint. The Eco Experts. Ανάκτηση από: <https://www.theecoexperts.co.uk/news/glastonbury-festival-carbon-footprint>
- Thornton, A. (2019, February 28). Glastonbury festival will no longer sell plastic bottles. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/stories/2019/02/glastonbury-festival-bans-plastic-bottles/>
- United Nations Environment Programme (UNEP). (2020). Reducing waste in large-scale events: Best practices and economic benefits.
- University of Leeds. (2021). Economic and environmental impact of zero waste festivals: A case study from the UK.
- Waste & Resources Action Programme (WRAP). (2022). Financial benefits of waste reduction in the events industry.
- World Economic Forum. (2022, July 6). Plastic composting: How Greek islands are tackling waste and recycling. World Economic Forum. Ανάκτηση από: <https://www.weforum.org/stories/2022/07/plastic-composting-greek-islands-recycle/>
- World Economic Forum. (2023). Rethinking event waste: Economic and social opportunities of zero waste festivals.
- Zero Waste Economics Report. (2024). Financial impact of waste reduction strategies in large events. Internal study.

- Environmental Protection Agency (EPA). (2021). Packaging and Recycling Symbols. Environmental Protection Agency. Ανάκτηση από: <https://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/>
- European Commission. (2020). Packaging and Packaging Waste - Symbols and Labeling. European Commission. Ανάκτηση από: <https://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/>
- International Organization for Standardization (ISO). (2019). ISO 14021: Environmental labels and declarations – Self-declared environmental claims (Type II environmental labeling). ISO. Ανάκτηση από: <https://www.iso.org/standard/61844.html>
- Green Dot (Der Grüne Punkt). (χωρίς ημερομηνία). The Green Dot - Recycling Symbol. Green Dot. Ανάκτηση από: <https://www.gruener-punkt.de/en/>
- The Recycling Partnership. (2020). Understanding the Recycling Symbols on Packaging. The Recycling Partnership. Ανάκτηση από: <https://recyclingpartnership.org/packaging-labels-and-symbols/>

Θέλουμε τη γνώμη σας!

Η διαδρομή για την επίτευξη μιας διοργάνωσης με μηδενικά απόβλητα έχει πολλά εμπόδια – οικονομικά, διαχειριστικά, νομικά κλπ. Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, η έκδοση αυτή δημιουργήθηκε προκειμένου να ανοίξει τη συζήτηση για τις zero waste διοργανώσεις στην Ελλάδα, ενώ ο απώτερος στόχος μας είναι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου εγχειριδίου που θα εξετάζει τα ρεαλιστικά προβλήματα και θα δίνει πρακτικές λύσεις στον σχεδιασμό διοργανώσεων μηδενικών αποβλήτων.

Γ' αυτόν τον λόγο θέλουμε την πολύτιμη εμπειρία σας, εάν έχετε εμπλακεί με κάποιον τρόπο στη διοργάνωση μεγάλης κλίμακας εκδηλώσεων. Στον παρακάτω χώρο μπορείτε να καταγράψετε τις σκέψεις και τις προτάσεις σας και στη συνέχεια να τις προωθήσετε στο info@gr.boell.org, όπου θα τις υποδεχθούμε με μεγάλο ενδιαφέρον.

ISBN: 978-618-5580-69-8